

Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland

RAVON

Jaarverslag 2020

Jeroen van Riet

RAVON

STICHTING RAVON
POSTBUS 1413
6501 BK NIJMEGEN
www.ravon.nl

Colofon

Status uitgave:	Definitief
Rapportnummer:	2021.004
Datum uitgave:	1 juli 2021
Titel:	RAVON
Subtitel:	Jaarverslag 2020
Wijze van citeren:	Riet, J. van, 2021. Jaarverslag 2020. Stichting RAVON, Nijmegen.
Samenstellers:	Jeroen van Riet, Rob van Westrienen
Aantal pagina's incl. bijlagen:	35
Projectnummer:	2021.004
Projectleider:	Jeroen van Riet
Naam en adres opdrachtgever(s):	Stichting RAVON, Postbus 1413, 6501 BK Nijmegen Vestigingsplaats statutaire zetel Nijmegen, KvK 41077572
Akkoord voor uitgave:	R. van Westrienen

Paraaf:

© 2020 Stichting RAVON, Nijmegen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	<i>Wij zijn RAVON</i>	5
1.2	<i>Onze missie</i>	5
1.3	<i>Onze visie</i>	6
1.4	<i>Onze strategie</i>	6
2	Werkorganisatie en bestuur	7
2.1	<i>Raad van Toezicht</i>	7
2.2	<i>Medewerkers</i>	7
2.3	<i>Stagiaires</i>	8
2.4	<i>FLORON</i>	9
2.5	<i>Samenwerking</i>	9
3	Vrijwilligers en donateurs	13
3.1	<i>Werkgroepen en afdelingen</i>	13
3.2	<i>Donateurs</i>	13
3.3	<i>Activiteiten</i>	13
3.4	<i>Ondersteuning</i>	15
4	Public relations en voorlichting	16
4.1	<i>Websites</i>	16
4.2	<i>Sociale media</i>	16
4.3	<i>Tijdschrift</i>	17
4.4	<i>Natuurberichten</i>	17
4.5	<i>RAVON-stand</i>	17
4.6	<i>Overige PR-uitingen</i>	17
5	Opdrachtgevers, fondsen en partners	18
6	Financieel jaarverslag	21
6.1	<i>Omzet</i>	21
6.2	<i>Reserve</i>	21
	Bijlage 1 Publicatielijst	22

1. Inleiding

RAVON heeft binnen de natuursector een vooraanstaande positie verworven. Deze positie is gebaseerd op kennis en toewijding van zowel onze vrijwilligers als professionals. Die sterke positie is tegenwoordig niet alleen op het gebied van reptielen en amfibieën, maar zeker ook op het vlak van vissen.

We zijn uitgegroeid tot hét kenniscentrum voor vissen, reptielen en amfibieën. Met onze projecten, campagnes en publicaties vallen we op. Media en opdrachtgevers weten ons goed te vinden. De werkorganisatie heeft een enorme groei doorgemaakt en floreert. Er zijn steeds meer vrijwilligers actief en het aantal projecten is fors toegenomen.

Sinds 9 jaar werkt RAVON succesvol samen met FLORON via een gedeelde directie en gedeelde ondersteunende afdeling. Ook FLORON groeit en bloeit als nooit tevoren. Zo werd een vervolg gegeven op monitoringsprogramma's voor bermen en natuurvriendelijke oevers. Ook verscheen een overzicht van de botanisch belangrijkste gebieden, Important Plant Areas. Het actuele jaarverslag is te vinden op floron.nl.

Eind 2020 is de eerste RAVON Balans verschenen; een uitgave in tijdschriftvorm met daarin het antwoord op de vraag: Hoe gaat het met reptielen, amfibieën en vissen in Nederland? Dit jaarverslag heeft daardoor, in vergelijking met voorgaande jaren, een meer feitelijk karakter en zal voornamelijk de organisatie beschrijven met daarbij een uitgebreide publicatielijst. Beide documenten samen geven een accurate dwarsdoorsnede van onze organisatie, haar mensen, en de soorten die we beschermen en onderzoeken.

Rob van Westrienen, directeur RAVON

1.1 Wij zijn RAVON

Als onderdeel van het Meerjarenplan 2022 - 2025 heeft RAVON in 2020 haar missie, visie en strategie herijkt.

RAVON is al ruim 25 jaar de onafhankelijke natuurbeschermingsorganisatie zonder winst oogmerk die, tezamen met veel vrijwilligers, inheemse reptielen, amfibieën en vissen en hun leefgebieden beschermt. We beschermen onze soorten door ze goed te begrijpen middels onderzoek en met deze kennis te adviseren, projecten uit te voeren en te sturen op beter beleid en wetgeving.

De statutaire zetel is gevestigd te Nijmegen en de stichting is ingeschreven in het Handelsregister te Nijmegen onder nummer 41077572.

1.2 Onze missie

Vanuit onze passie voor reptielen, amfibieën en vissen komt RAVON als geen ander op voor hun belangen in Nederland. We delen de aarde met alle andere planten en dieren. Wij vinden dat we als mens hier, in al ons doen en laten, rekening mee moeten houden.

1.3 Onze visie

Wij willen de neergaande trend van de biodiversiteit van de laatste eeuw ombuigen naar krachtig herstel. RAVON heeft hierbij als doelstelling duurzame populaties van inheemse reptielen, amfibieën en vissen te realiseren, verspreid over hun natuurlijke leefgebied in Nederland en haar overzeese gebiedsdelen.

1.4 Onze strategie

Wij zorgen ervoor dat we weten hoe het met reptielen, amfibieën en vissen gaat in Nederland (monitoring) en begrijpen wat ze nodig hebben (innovatief ecologisch onderzoek). Op basis van feitelijke en kwalitatieve informatie agenderen we problemen en adviseren en inspireren wij beheerders van natuur, boerenland, openbare ruimte en particulieren om rekening te houden met onze soorten in hun doen en laten. Daartoe initiëren we diverse activiteiten, zoals cursussen, excursies, onderzoeksprojecten en projecten gericht op ontwikkeling van natuur. Dit doen we liefst in samenwerking met (inter)nationale partners, wetenschappelijke instituten en overheden en altijd vanuit onze eigen missie en visie.

Om onze missie en visie kracht bij te zetten lobbyen we voor beter beleid en wetgeving en vergroten we het draagvlak voor bescherming van onze soorten en hun leefgebieden door mensen op te leiden en zich (weer) te laten verwonderen door de natuur.

Onze activiteiten doen we samen met duizenden vrijwilligers en worden financieel mogelijk gemaakt door onze opdrachtgevers, subsidieverleners en donateurs.

2 Werkorganisatie en bestuur

Het landelijk bureau van RAVON werkt vanuit de vestigingen in Nijmegen en Amsterdam. De werkorganisatie bestond eind 2019 uit 62 medewerkers (51 medewerkers van RAVON, 1 van SoortenNL en 10 van FLORON).

De organisatie wordt geleid door het managementteam: Rob van Westrienen (directeur), Ronald Zollinger en Jeroen van Zuidam. In de zomer is Martijn Schiphouwer toegetreden tot het MT en eind van het jaar Jan Kranenbarg. Er is een ondersteunende staf en de ecologische projectleiders en projectmedewerkers werken op projectbasis samen in wisselende samenstellingen in projectteams. Het landelijke bureau voert opdrachten uit en coördineert en faciliteert de vrijwilligers.

2.1 Raad van Toezicht

RAVON is een stichting met een Raad van Toezicht en een directeur/bestuurder als eindverantwoordelijke. De Raad van Toezicht vervult een controlerende taak. Een aantal bevoegdheden komt toe aan de Raad van Toezicht zoals het vaststellen van de begroting, jaarrekening, jaarverslag en het meerjarenplan en het aannemen en ontslaan van de directeur/bestuurder. De overige bevoegdheden liggen bij de directeur/bestuurder. Hij heeft de dagelijkse leiding en bestuurt de stichting.

De Raad van Toezicht bestond eind 2020 uit:

- Jean Eigeman (Voorzitter – Bestuurlijk moderator GDO Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling)
- Rob Geraeds (Boswachter Ecologie Kempen en Midden-Limburg Natuurmonumenten, Vice-voorzitter Natuurhistorisch Genootschap Limburg)
- Riëtte Iken (Beleidsadviseur Natuur Provincie Flevoland)
- Roel de Jong (Wethouder gemeente de Fryske Marren)
- Romeo Neuteboom Spijker (Strategisch Adviseur bij Waterschap Vallei en Veluwe, Coördinator werkgroep De Prik)
- Antoinet Looman (Heemraad Waterschap Rijn en IJssel)

De Raad van Toezicht vergadert 4 keer per jaar. Belangrijke onderwerpen die aan de orde kwamen zijn: jaarrekening, begroting, bestemmingsreserve en organisatiemodel RAVON.

2.2 Medewerkers

In 2020 waren 62 personen werkzaam bij RAVON/FLORON (gemiddeld 47 FTE). De meeste medewerkers werken in deeltijd.

Op het bureau in Nijmegen waren werkzaam: Roel Aben, Wim Arp, Arwen Baggen, Ruud Beringen, Jesper Berndsen, Bernadette van Berkel, Wilbert Bosman, Arthur de Bruin, Raymond Creemers, Jeroen van Delft, Willy Diever, Edwin Dijkhuis, Martijn Dorenbosch, Peter Frigge, Maarten Gilbert, Mark Groen, Roos de Gouw, Dion van der Hak, Rémon ter Harmsel, Jelger Herder, Erik Jan Hofmeyer, Pien Hoogma-Lodders, Rene Hubers, Jöran

Janse, Janneke Jansen, Maik Janssen, Naomi Lambrikk, Kris Joosten, Miranda de Kock-Uneken, Maurice Kooiman, Thomas Kroon, Jan Kranenbarg, Ronald Laan, Rolf van Leeningen, Sascha van der Meer, Monique Mous, Baudewijn Odé, Sanne Ploegaert, Jeroen van Riet, Kim Rongen, Marit van Santen, Martijn Schiphouwer, Thijs Schippers, Wendy van Slijter, Fabian Smith, Laurens Sparrius, Frank Spikmans, Annemarieke Spitzen-van der Sluijs, Tariq Stark, Richard Struijk, Leonie Tijmsa, Jeroen Tummers, Sander Turnhout, Marjan Verdijk, Michiel Verhofstad, Mick Vos, Tim van Wagensveld, Stef van Walsum, Rob van Westrienen, Kaat Willemse, Ronald Zollinger en Jeroen van Zuidam. Ton Stumpel is gastmedewerker van RAVON.

Op het bureau in Amsterdam waren werkzaam: Ingo Janssen en Edo Goverse.

Door de groei van de organisatie is besloten vanaf 1 januari 2018 te gaan werken in kleinere teams (zie www.ravon.nl/medewerkers).

Eén van de belangrijke taken van de werkorganisatie (de medewerkers) is de ondersteuning aan de vrijwilligers en donateurs: faciliteren, stimuleren en coördineren. En daarnaast het uitvoeren van de vele lopende projecten. De medewerkers besteden hieraan de meeste tijd. Op het bureau in Nijmegen leveren meerdere kantoorvrijwilligers een grote bijdrage aan de RAVON-organisatie. Zo werkte Rianne van de Graaf in de RAVON-bibliotheek; Hanna Pot op het secretariaat. Sanne Redeker en Ronald Pronk bezetten regelmatig de RAVON-stand. Han Peper heeft weer technische ondersteuning voor de RAVON-website geleverd.

RAVON heeft sinds 2020 een ondernemingsraad (OR). Deze bestond in 2020 uit de volgende personen:

namens team FLORON: Sascha van der Meer (secretaris)

namens team Amfibieën: Jöran Janse

namens team Vissen: Mark Groen

namens team ICT: Marjan Verdijk (voorzitter)

namens team staf: Roel Aben

Er was in 2020 één vacature binnen de OR voor een lid uit team Reptielen.

De OR heeft begin 2020 intensief samengewerkt met de PVT om zo snel mogelijk het stokje over te nemen.

2.3 Stagiaires

RAVON-medewerkers begeleiden ieder jaar stagiaires. In 2020 hebben 15 studenten een stage bij RAVON uitgevoerd. In stageverslagen zijn de resultaten van hun onderzoek te lezen. De meeste verslagen kunnen worden opgevraagd bij hun RAVON-begeleider. In enkele gevallen wordt van een stageverslag een RAVON-rapport gemaakt. De stagiaires zijn hieronder op alfabetische volgorde (achternaam) weergegeven.

Naam stagiair	Onderwerp	Opleiding	Begeleider
Alessa Mattens	Effect van The Great Bubble Barrier op vissen	Toegepaste biologie	Martijn Schiphouwer
Anneke Strikwerda	Temperatuur-grootte verschillen bij drie soorten water-salamanders	RU-Master biologie	Annemarieke Spitzen
Jordi Knoop	Glasaalmonitoring	Milieuonderzoek	Martijn Schiphouwer

Robin van de Laar	Knoflookpad Noord Brabant	Toegepaste biologie	Wilbert Bosman
Ruben Vingerhoeds	Glasaalmonitoring	Milieuonderzoek	Martijn Schiphouwer
Salih Abdelrazik	Glasaalmonitoring	Milieuonderzoek	Martijn Schiphouwer
Tessa Mulder	Kartering ringslang en heikikker Leeuwarden	Diermanagement	Tariq Stark
Robbert-Jan Jonker	Evaluatie bijplaatsing knoflookpad 't Hurkske	Van Hall Larenstein	Wilbert Bosman
Lars Vane	Populatie vuursalamanders en Alpenwatersalamanders Bunderbos en Vijlnerbos	HAS Toegepaste Biologie	Annemarieke Spitzen
Max van Gils	Een zegen in de Delta en vlogs	Helicon Velp	Sanne Ploegaert
Annemijn Sandig	Natte kunstwerken in de Rijn en Waal in kaart brengen ivm knakaal	WUR	Jeroen Tummers
Marleen Boon	Desinfectieproduct schepnetten	Hogeschool Rotterdam	Annemarieke Spitzen
Bauke van der Boon	Knakaalonderzoek	Landscape and environment management	Jesper Berndsen
Esmée Ruizendaal	Populatieonderzoek adder, gladde slang, ringslang op Wolfhezerheide	HAS toegepaste biologie	Raymond Creemers
Benjamin Peters	Knakaalonderzoek	Msc aquaculture & marine resource management	Jeroen Tummers

2.4 FLORON

Onder de vlag van RAVON wordt sinds 2012 door FLORON ook gewerkt aan onderzoek naar en bescherming van wilde planten. FLORON is daarmee formeel een merknaam van RAVON. Het aantal FLORON-medewerkers in 2020 is gestegen naar 12. FLORON maakt ieder jaar een eigen jaarverslag.

2.5 Samenwerking

RAVON participeert in diverse samenwerkingsverbanden op het gebied van natuuronderzoek en –bescherming.

Nationaal:

- **SoortenNL** – een netwerk van natuurorganisaties die toegepast onderzoek doen en natuurgegevens verzamelen met hulp van vrijwilligers voor de bescherming van soorten en hun leefgebieden. Binnen het netwerk wordt o.a. gewerkt aan de Nationale Databank Flora en Fauna, ecologische monitoring en bescherming van soorten en hun leefgebieden. In 2020 heeft SoortenNL een schenking gekregen van de Nationale Postcode Loterij. Er zijn 4 programmateams geformeerd waarin RAVON medewerkers participeren: Ondersteuning van vrijwilligers, Onderzoek en innovatie, Inbreng in de provincies en Communicatie. Op 23 januari 2020 heeft SoortenNL een Flora en Faunacongres georganiseerd: Hoe blus je een heidebrand: Controverses en emoties in de natuurbescherming.
- **Natuurplaza** – van waarneming tot wetenschap – een samenwerkingsverband tussen Stichting Bargerveen, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Zoogdiervereniging, FLORON en RAVON. De partners werken aan de ontwikkeling en verspreiding van toepasbare kennis voor natuurbeheer. We doen dit door systeem- en soortgericht onderzoek te combineren. Hierin werken we samen met de Radboud Universiteit Nijmegen (RUN). Tevens worden in Natuurplaza-verband colleges en practica gegeven, colloquia en symposia georganiseerd en worden studenten voor onderzoek begeleid. In 2016 is Ruud Foppen vanuit Natuurplaza (Sovon) benoemd tot Bijzonder Hoogleraar Integrated Conservation Biology aan de RUN.
- **Nederlands Expertise Centrum Exoten (NEC-E)** – Het NEC-E onderzoekt, bundelt kennis en communiceert over exoten, met als doel om ze snel te signaleren en meer grip te krijgen op de beheersing en bestrijding van exoten en beleidsmakers en terreinbeheerders te kunnen adviseren. RAVON droeg bij via diverse publicaties, presentaties en overleggen en maakte de nieuwe website: <http://nec-e.org>. Baudewijn Odé is mede-voorzitter van het NEC-E, Jeroen van Delft is secretaris. RAVON participeert in het NEC-E en voert samen met vele partners het Signaleringsproject exoten uit, waarbinnen onder andere de nieuwsbrief Kijk op Exoten verschijnt.
- **Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)** – de meest complete databank van Nederland voor natuurgegevens. Alle samenwerkende partijen, waaronder RAVON, bundelen in de NDFF meer dan 100 databanken waarbij de NDFF de natuurgegevens uniformeert en valideert en dagelijks aanvult met recente waarnemingen. Zo brengen de gegevens in beeld wat er bekend is over de verspreiding van planten- en diersoorten, en zijn voor iedereen beschikbaar via een eenmalige levering of een abonnement. Er zijn inmiddels ruim 140 miljoen waarnemingen in de NDFF opgeslagen. Waarnemingen kunnen worden ingevoerd via diverse portalen zoals Waarneming.nl en Telmee.nl, maar ook mobiel met behulp van de app NDFF-Invoer (voor iPhone & Android) en de apps ObsMapp & iObs.
- **Global Biodiversity Information Facility (GBIF)** – een internationale organisatie die zich richt op het openbaar beschikbaar stellen van wetenschappelijke biodiversiteit data middels internet. Hun missie is door het faciliteren van een vrije en open toegang tot biodiversiteit data wereldwijd, een duurzame ontwikkeling te ondersteunen. In zowel 2015 als 2016 is de meetnetdata van reptielen op 5x5 km basis uitgeleverd naar GBIF. De gemaakte uitleverservice is flexibel van opzet waardoor het eenvoudig mogelijk is om in de toekomst ook gegevens van andere meetnetten uit te leveren, waarbij de schaal op soortniveau kan worden bepaald. De gegevens meetnetdata van reptielen en andere RAVON biodiversiteit data zijn te vinden op <http://ipt.ravon.nl/>. In 2018 zijn de gegevens van het meetnet Reptielen geactualiseerd. Daarnaast staan er enkele historische datasets van vissen. Alle (overige)

dataset kunnen gevonden worden in [GBIF](#) onder de zoekterm NDFD (Nationale Database Flora en Fauna).

- **Vissennetwerk** – een platform waarin deelnemers informatie, kennis en ideeën op het gebied van vissen, visserij en de omgeving van vissen uitwisselen. Dit gebeurt vanuit zowel een wetenschappelijke als een praktische invalshoek. Het werkgebied bestrijkt de zoete en brakke binnenwateren van Nederland en Vlaanderen. In totaal zijn meer dan 350 mensen in Nederland en Vlaanderen voor hun professionele bezigheid met vis en lid van het Vissennetwerk. Thema's waar het Vissennetwerk zich mee bezighoudt zijn bijvoorbeeld vismigratie, beleid en wetgeving (o.a. KRW), inrichting van water en monitoring. In de periode 2017-2018 was er extra aandacht voor land-waterovergangen, een doelmatige en duurzame visserij, ontwikkelingen in het IJsselmeergebied, stuw- en damverwijdering, innovatie, riviertrekvisserij, finten in de Schelde en waterkrachtcentrales en gemalen. Jan Kranenbarg participeert namens RAVON in de stuurgroep van dit netwerk.
- **Projectgroep Aalherstel /Platform Vismigratie**– een samenwerking tussen Sportvisserij Nederland, Good Fish Foundation, het Wereld Natuur Fonds, Vereniging Natuurmonumenten, Greenpeace en RAVON. Sinds 2009 onder voorzitterschap van oud-politicus Dr. J.C. Terlouw. De projectgroep initieert en stimuleert belangeloos activiteiten die bijdragen tot het herstel van de aal op een zo kort mogelijke termijn. Martijn Schiphouwer participeert namens RAVON als adviseur in deze samenwerking. In 2019 is afscheid genomen van Jan Terlouw als voorzitter. De focus van de projectgroep is verbreed en is overgegaan in het Platform Vismigratie waaraan nu ook World Fish Migration Foundation en Waddenvereniging deelnemen. RAVON acteert als secretaris in persoon van Jeroen Tummers.
- **NatureToday** – Sinds 2008 publiceren biologen van natuurorganisaties en kennisinstellingen, waaronder RAVON, dagelijks natuurberichten over actuele ontwikkelingen in de natuur in Nederland op NatureToday.com. In 2020 werden 39 gepubliceerde RAVON artikelen tussen de 800 en 26.000 keer gelezen per artikel. Het gemiddelde aantal lezers per RAVON artikel was in 2020 ruim 4.300.
- **De Groene academie** – RAVON is samen met diverse andere natuur- en soortenorganisaties betrokken bij de website [degroeneacademie.nl](#). De Groene academie is het centrale loket waar vraag en aanbod van opleidingen in natuur en landschap samenkomen.
- **Vivara Natuurbeschermingsproducten** – een postorderbedrijf dat producten voor dieren in en rond de tuin verkoopt. In 2018 heeft RAVON weer een samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor 5 jaren. We werken samen op het gebied van de ontwikkeling en promotie van producten voor in het wild levende dieren, met name die dieren waar RAVON zich voor inzet. Met deze samenwerking proberen wij de naamsbekendheid van elkaars organisaties te vergroten. Vivara ondersteunt diverse vrijwilligersactiviteiten van RAVON zoals het Hemelvaartweekend, het Vissenweekend, de vrijwilligersdag en de website Padden.nu.

Internationaal:

- **Reptile Amphibian Conservation Europe (RACE)** – opgericht door RAVON en partners op 17 juli 2017 in Nijmegen, is een samenwerkingsverband van Amphibian

and Reptile Conservation Trust (UK), Naturschutzbund Deutschland (NABU, Germany), Société Herpétologique de France (France), Info fauna – Centre Suisse de cartographie de la faune (CSCF) & Koordinationsstelle für Amphibien- und Reptilienschutz in der Schweiz (KARCH; Switzerland) en RAVON. In 2019 sloot Chelonia Romania zich bij RACE aan.

De doelstellingen van de Stichting zijn het promoten en ondernemen van initiatieven ter bescherming van reptielen en amfibieën en hun leefgebieden, vooral in Europa. Dit zal worden bereikt door in heel Europa een netwerk van geassocieerde nationale natuurbeschermingsorganisaties in herpetofauna te ontwikkelen. Als vertegenwoordiger van RACE sluit Ronald Zollinger zich tweemaal per jaar aan bij het European Habitat Forum (EHF) in Brussel.

- **Societas Europaea Herpetologica (SEH)** – Raymond Creemers was lid van het Mapping Committee (MC), die een online atlas voor de Europese herpetofauna heeft uitgebracht. Rémon ter Harmsel nam die rol eind 2019 van Raymond over. In 2021 zal Maarten Gilbert zich hiermee gaan bezighouden. Ronald Zollinger vertegenwoordigt Nederland in de Conservation Committee van de Societas Europaea Herpetologica (SEH-CC). De SEH-CC zet zich in voor zowel de lobby op het politieke vlak, het geven van praktische adviezen over bedreigde Europese herpetofauna en het verstrekken van een conservation grant. Zij combineert vergaderingen vaak met veldexcursies om de situatie over bedreigde soorten en hun habitats gezamenlijk, als expertgroep, te beoordelen.
- **European Pond Conservation Network (EPCN)** – een Europees herpetologische netwerk. Ronald Zollinger participeert namens RAVON in dit comité. RAVON is vertegenwoordiger voor de Benelux van het EPCN.
- **Conservation Biology Center (CBC)** – Het CBC richt zich op a) het begrijpen van de mechanismen en de impact van bedreigingen (vervuiling, veranderingen in landgebruik en klimaatverandering) op populaties en op ecosystemen, op b) het bestuderen van de reacties van soorten en populaties op bedreigingen en c) het formuleren en beoordelen van maatregelen om bedreigingen tegen te gaan ten behoeve van de bescherming van soorten en populaties. RAVON is partner van het CBC.
- **DNAqua.net** – Jelger Herder participeert namens RAVON sinds 2017 in de COST action DNAqua.net. Doel van dit project uitwisseling van kennis rondom eDNA-toepassingen en het vinden van consensus omtrent methoden. Het betreft een samenwerking tussen wetenschappers, waterbeheerders, politici en andere belanghebbenden. RAVON participeert in de werkgroepen over Maatlatten (WG2) en monster- en analysemethoden (WG3). Daarnaast leidt RAVON de subwerkgroep eDNA maatlatten vissen. Binnen deze subwerkgroep wordt onder andere in overleg met andere landen verkend of het mogelijk is de huidige maatlatten te “reoveren” of “herbouwen” zodat deze gebruik kunnen maken van eDNA data. In maart 2021 heeft RAVON een presentatie gegeven over eDNA metabarcoding vissen voor ruim 450 personen op het digitale eindcongres van DNAqua.net.
- **International Union for Conservation of Nature (IUCN)** – Een wereldwijde koepelorganisatie voor natuurorganisaties en overheden. Zij richt zich op onderzoek en bescherming via internationale samenwerking en uitwisseling van kennis. Ook lobbyt ze naar overheden. RAVON is lid van de Nederlandse afdeling.

3 Vrijwilligers en donateurs

Aan de basis van RAVON staan onze vrijwilligers. RAVON investeert niet alleen in het werven van nieuwe vrijwilligers, maar ook in het versterken van de band met onze huidige vrijwilligers via opleiding, voorlichting en projecten die op vrijwilligers zijn gericht. Dankzij onze donateurs en sponsoring wordt dit ook deels financieel mogelijk gemaakt. Meer dan 3.000 vrijwilligers inventariseren en monitoren de reptielen, amfibieën en vissen in Nederland. De verzamelde en gevalideerde gegevens zijn te raadplegen door overheden, terreinbeherende organisaties en adviesbureaus.

3.1 Werkgroepen en afdelingen

De RAVON-vrijwilligers zijn georganiseerd in werkgroepen en lokale of regionale afdelingen. Binnen deze afdelingen en werkgroepen verrichten vrijwilligers vaak in groepjes inventarisatie- of ander veldwerk. Daarnaast worden ook lokaal en regionaal activiteiten, zoals excursies, lezingen en basiscursussen voor de leden georganiseerd. De adressen en contactpersonen van de afdelingen en werkgroepen staan vermeld op de RAVON-website: www.ravon.nl/werkgroepen. In 2020 waren er 32 werkgroepen en afdelingen bij RAVON actief.

3.2 Donateurs

RAVON heeft 1.178 donateurs die het werk van RAVON ondersteunen. Zij ontvangen vier keer per jaar het tijdschrift RAVON en kunnen met korting producten aanschaffen in de RAVON-webwinkel.

3.3 Activiteiten

3.3.1 Telprojecten

Er zijn verschillende soorten telprojecten waarvoor vrijwilligers zich kunnen aanmelden, die veel of weinig tijd kosten en waarvoor meer of minder kennis en ervaring zijn vereist. Een overzicht van alle telprojecten is te vinden op www.ravon.nl/tellen. In 2020 heeft deze pagina een complete make-over gekregen.

3.3.2 Hemelvaartweekend en Vissenweekend

Jaarlijks organiseert RAVON tijdens Hemelvaart het 4 dagen durende inventarisatieweekend van reptielen en amfibieën. De verslagen van deze hemelvaartweekenden zijn te downloaden op: www.ravon.nl/hemelvaartweekend. Vanwege de coronapandemie en -maatregelen heeft dit event in 2020 niet plaatsgevonden. Jaarlijks organiseert RAVON samen met regionale werkgroepen en waterbeheerders in het najaar het 3 dagen durende vissen-inventarisatieweekend. De verslagen van deze vissenweekenden zijn te downloaden op: www.ravon.nl/vissenweekend. Vanwege de coronapandemie en -maatregelen heeft dit event in 2020 niet plaatsgevonden.

3.3.3 RAVON-dag

Jaarlijks organiseert RAVON op de tweede zaterdag van november te Nijmegen een lezingendag voor donateurs, vrijwilligers en belangstellenden. Op 14 november 2020 vond deze vanwege de coronacrisis plaats in de vorm van een webinar. Meer dan 700 geïnteresseerden meldden zich aan. Meer informatie is te vinden op: www.ravon.nl/ravondag. Op deze pagina bevindt zich een link naar de RAVON dag 2020 en voorgaande RAVON dagen.

Tijdens de RAVON-dag reiken wij de Lendersprijs uit aan iemand die een grote bijdrage heeft geleverd aan de bescherming van reptielen, amfibieën en/of vissen. In 2020 is deze prijs uitgereikt aan Gerrit Kolenbrander. De Jeugd Lendersprijs is dit jaar gewonnen door Lars Monna. Voor meer informatie over de Lendersprijs en de winnaars: www.ravon.nl/lendersprijs.

Vanuit het RAVON stimuleringsfonds werd daarnaast nog een cheque ter waarde van 1.500 euro uitgereikt de Ringslangwerkgroep Houten.

3.3.4 Vrijwilligersdagen

De inzet van de RAVON-vrijwilligers voor reptielen, amfibieën en vissen is heel belangrijk, want 'beschermen doen we samen'. Samen met alle RAVON-vrijwilligers leggen we de basis voor het beschermen van soorten en hun leefgebieden. In 2019 is een Coördinator Vrijwilligers aangetrokken (Kaat Willemse). Zij heeft een nieuw vrijwilligersbeleid opgezet en in 2020 twee vrijwilligersdagen georganiseerd.

3.3.5 Excursies

Afdelingen, werkgroepen en medewerkers van RAVON verzorgen ieder jaar excursies, zie bijlage 1 onderdeel 11 voor een overzicht van alle excursies in 2019. Deze excursies worden goed bezocht en voorzien duidelijk in een behoefte van vrijwilligers en belangstellenden. De excursies worden aangekondigd op www.ravon.nl/agenda

3.3.6 Presentaties en lezingen

Het aantal presentaties en lezingen neemt nog ieder jaar toe, zie bijlage 1 onderdeel 12 voor een overzicht van alle presentaties en lezingen in 2019. De meeste presentaties en lezingen zijn op verzoek van derden voor symposia, congressen of andere evenementen. Veel presentaties zijn vrij toegankelijk voor onze vrijwilligers en andere geïnteresseerden en worden ook vrijgegeven op www.ravon.nl/agenda.

Meer informatie: www.ravon.nl/Zakelijk/Educatie/Excursies

3.3.7 Cursussen, workshops en symposia

RAVON biedt diverse cursussen en workshops aan op het gebied van zoetwatervissen, amfibieën en reptielen. De basiscursussen Zoetwatervissen en Reptielen en Amfibieën zijn bedoeld om vrijwilligers en professionals op weg te helpen met deze soortgroepen. Deze cursussen bestaan uit één dagdeel theorie, gevolgd door een praktijkgedeelte. Er wordt daarbij ingegaan op de herkenning, ecologie, inventarisatiemogelijkheden, wetgeving en relatie met water- en natuurbeheer. Vanwege de corona pandemie is een groot aantal evenementen geannuleerd. Zie bijlage 1 onderdeel 10 voor een overzicht van alle cursussen en workshops in 2020.

Meer informatie: www.ravon.nl/Zakelijk/Educatie

3.4 Ondersteuning

3.4.1 Begeleiding in het veld / ontheffingen

Vrijwilligers die zich voor langere tijd willen inzetten voor monitoring worden door RAVON-medewerkers in het veld begeleid.

RAVON is gemachtigd door het ministerie van LNV, om ontheffingen uit te geven op de Natuurbeschermingswet. Deze ontheffing geldt voor de in de wet genoemde verbodsbepalingen m.b.t. beschermde reptielen, amfibieën en vissen. Deze ontheffing is nadrukkelijk geen betredingsvergunning, of een ontheffing op basis van andere wetten en regelingen. De ontheffing is geldig tot 24 mei 2021 (en geldt dus ook als ontheffing voor het vangen van soorten van de nieuwe Natuurwet). Vrijwilligers kunnen een ontheffing aanvragen via www.ravon.nl/ontheffing. In 2020 zijn 308 ontheffingen uitgegeven.

3.4.2 Financiële ondersteuning

RAVON ondersteunt de vrijwilligers van werkgroepen en afdelingen jaarlijks met een financiële bijdrage voor de aanschaf van (veld)materialen van maximaal € 500,-. Vaak wordt de bijdrage gebruikt voor de aanschaf van handschoenen, schepnetten, waadpakken, zaklampen of cuvetten. In 2020 hebben 4 werkgroepen/afdelingen gebruik gemaakt van deze regeling.

Tijdens de RAVON-dag in november wordt een bijdrage van maximaal € 1.500,- toegekend uit het RAVON-stimuleringsfonds. Dit fonds is met name bedoeld voor landelijke, provinciale, regionale of lokale (RAVON)werkgroepen, maar ook particuliere personen (vrijwilligers) kunnen er een beroep op doen. In 2020 is deze bijdrage toegekend aan Ringslangwerkgroep Houten. Meer informatie over dit fonds: www.ravon.nl/stimuleringsfonds.

4 Public relations en voorlichting

Sinds 1 november 2019 heeft RAVON een communicatieadviseur in dienst: Jeroen van Riet. Jeroen heeft zich in 2020 beziggehouden met de Red Onze Paling campagne, die in 2020 van start ging. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor het stroomlijnen van alle externe communicatie en PR vanuit RAVON.

4.1 Websites

RAVON beheert diverse websites die hieronder kort worden toegelicht.

www.ravon.nl – Is de algemene website van RAVON die een belangrijke bron van informatie vormt voor de achterban en andere geïnteresseerden. De pagina's met soortinformatie behoren tot de best bekeken pagina's van de website.

www.padden.nu – Is een internetplatform voor vrijwilligers en (bijna 100) paddenwerkgroepen om de amfibieën te helpen bij een veilige oversteek van wegen tijdens de voorjaars trek naar de voortplantingswateren. Dankzij deze vrijwilligers worden jaarlijks enkele honderdduizenden padden, kikkers en salamanders veilig de weg overgezet. Tijdens de voorjaars trek worden dagelijks het aantal overgezette dieren doorgegeven en met behulp van deze gegevens maakt RAVON jaarlijks een uitgebreid rapport van de resultaten die via de website te downloaden is.

www.broeihopen.nl – Is een kennisplatform voor vrijwilligers en werkgroepen om de ringslang te helpen bij de voortplanting door de aanleg van meer broeihopen. Dit platform is eind 2016 beschikbaar gekomen. In 2020 heeft deze site een nieuwe impuls gekregen en zijn er veel nieuwe gegevens opgehaald.

www.SOSSalamander.nl – Onze website voor de bescherming van salamanders.

www.SOSiguana.org – Onze website voor de bescherming van de Antilliaanse leguaan.

www.slangenportaal.nl – Het Slangenportaal wordt gebruikt door slangenonderzoekers die populatie-onderzoek verrichten aan adder, ringslang en gladde slang. Er is inmiddels ook een Engelstalige versie ontwikkeld. Het portaal is responsive gemaakt en daarmee aangepast voor gebruik op pc, laptop, tablet als smartphone.

www.environmental-dna.nl – Informatie over environmental DNA

4.2 Sociale media

RAVON was in 2020 actief op de volgende social media: Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn en YouTube. Met de komst van de communicatieadviseur (2019) hebben de uitingen op social media meer structuur gekregen en zijn ze onderdeel van een contentkalender. Globaal gaan onze uitingen op social media over natuurbescherming,

samenwerking, vrijwilligers, arbeidsmarkt, opdrachtnemer/projecten, donateurswerving en kennisoverdracht / excursies.

4.3 Tijdschrift

In 2020 zijn 4 nummers van het tijdschrift RAVON en 3 reguliere nieuwsbrieven Schubben & Slijm verschenen. Het vierde nummer van deze nieuwsbrief is ingediend voor de RAVON-balans, die in 2020 voor het eerst verscheen. Hierin is een breed scala aan onderwerpen op een aantrekkelijke manier gepresenteerd, waaronder de belangrijkste resultaten uit onze NEM-projecten. De RAVON-balans is hier te downloaden:

<https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Nieuwsbrieven/SchubbenEnSlijm/RAVONBalans2020.pdf>

Mark Groen is toegetreden tot de redactie van het tijdschrift, waardoor de visexpertise binnen de redactie is toegenomen. De redactie bestaat nu uit: Jeroen van Delft (eindredacteur), Sergé Bogaerts, Pedro Janssen, Raymond Creemers, Mark Groen, Frank Spikmans, Jeroen van Riet en Kris Joosten.

4.4 Natuurberichten

RAVON heeft in 2020 39 natuurberichten uitgegeven die zijn gepubliceerd via de website www.NatureToday.com. Een overzicht van de natuurberichten die verschenen zijn in 2019 is te vinden in bijlage 1, onderdeel 9. Zie paragraaf 2.5 voor meer informatie over NatureToday.

4.5 RAVON-stand

Op aanvraag kan er een RAVON-stand aanwezig zijn tijdens evenementen zoals landelijke dagen, symposia of congressen. Omdat de bezetting van de stand vooral draait op vrijwilligers kunnen wij niet alle aanvragen honoreren. Zie bijlage 1, onderdeel 6 voor de evenementen in 2020 waar de RAVON-stand aanwezig was.

4.6 Overige PR-uitingen

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van alle artikelen, (stage)rapporten, tekstbijdragen aan boeken en bijdragen aan radio, televisie, tijdschriften, kranten en digitale nieuwssites die verschenen zijn in 2020.

5 Opdrachtgevers, fondsen en partners

Wij zijn onze opdrachtgevers, fondsen en samenwerkingspartners zeer erkentelijk voor het in RAVON gestelde vertrouwen en de prettige samenwerking. Onze partners in 2020:

Diverse opdrachtgevers & samenwerkingsverbanden

3Angle EPCM V.O.F.

Aeres Hogeschool Almere

Agentschap voor Natuur en Bos

Amsterdamse Hengelsport Vereniging

Anonymus

BIJ12

Bomenstichting

Bryologische en Lichenologische Werkgroep van de Koninklijke Nederlandse Natuur

Bureau Waardenburg B.V.

Bureau ZET

CLM Onderzoek en Advies BV

Coöperatie Gastvrije Randmeren UA

Coöperatief Agrarisch Natuur Collectief Veluwe UA

Coöperatieve Bosgroep Zuid-Nederland UA

De Vlinderstichting

Ecologisch Advies Bureau Viridis BV

Gemeente Aa en Hunze

Gemeente Amsterdam

Gemeente Amsterdam, p/a Stichting Waternet Crediteuren

Gemeente Bladel

Gemeente Breda

Gemeente Nieuwegein (Gemeentehuis)

Gemeente Nijmegen

Gemeente Utrecht

Groenalliantie Midden-Holland

HaskoningDHV Nederland B.V.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Hoogheemraadschap van Delfland

International iguana foundation

Ispida Wildlife Productions B.V.

IVN Rijk van Nijmegen

Kragten

KU Leuven

Kurstjens, Ecologisch Adviesbureau

Landschap Overijssel

Landschapsbeheer Drenthe

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Nationale Postcode Loterij N.V.

Naturalis Biodiversity Center

Naturalis Biodiversity Center inzake NLBIF

NATUURBALANS-LIMES DIVERGENS BV

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Onderzoekscentrum B-WARE Radboud Universiteit Nijmegen

Prins Bernhard Cultuurfonds

ProRail B.V.

Provincie Drenthe

Provincie Friesland

Provincie Gelderland

Provincie Limburg

Provincie Noord-Brabant
Provincie Noord-Holland
Provincie Overijssel
Provincie Utrecht
Provincie Zeeland
Provincie Zuid-Holland
Recreatieschap Spaarnwoude
Rewilding Europe B.V.
Rijkswaterstaat Oost-Nederland
Rijkswaterstaat West-Nederland Noord
Sportvisserij Nederland
Spygen Sas
Staatsbosbeheer
Staatsbosbeheer Regio Zuid
Steunstichting Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming
Stichting Ark
Stichting Bargerveen
Stichting Deltares
Stichting Dinamo Fonds
Stichting Eggeltes Veldgids
Stichting Herpetofauna
Stichting IKL- Limburg
Stichting IUCN Nederlands Comité (IUCN National Committee of the Netherlands Fou
Stichting RAVON
Stichting Reptile Amphibian Conservation Europe
Stichting SBNL Natuurfonds
Stichting SoortenNL
STOWA
Universiteit van Amsterdam
Van der Hucht De Beukelaar Stichting
Van Hall Larenstein University of Applied Science
Vereniging Natuurmonumenten
Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE)
VisAdvies B.V.
Vlaamse Milieumaatschappij
Wageningen Environmental Research
Wateropleidingen
Waterschap Brabantse Delta
Waterschap Drents Overijsselse Delta
Waterschap Hollandse Delta
Waterschap Hunze en Aa's
Waterschap Rijn en IJssel
Waterschap Vallei en Veluwe
Waterschap Vechtstromen
Wetterskip Fryslân
WNF Zeist

Universiteiten en opleidingen

Aeres Hogeschool Almere, AOC De Groene Welle Sportvisacademie, de Groene Academie, HAS Den Bosch, Helicon Velp MBO en HBO, HZ University of applied science, International Industrial and environmental Biology Bremen, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), Nord Universität, Obuda University, Prinsentuin College Natuur, Radboud Universiteit Faculteit NWI, RUD Utrecht, Universiteit van Amsterdam, Universiteit Utrecht, Wageningen Universiteit, Van Hall Larenstein Velp & Leeuwarden, Wageningen Environmental Research, Wateropleidingen, Zone college.

Waterschappen, waterbedrijven, gemeenten en provincies

Gem. Amersfoort, gem. Amsterdam, gem. Bladel, gem. Breda, gem. Dordrecht, gem. Haarlem, gem. Hulst, gem. Meerssen, gem. Nieuwegein, gem. Nijmegen, gem. Utrecht, gem. Wageningen, gem. Westerveld, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier, Hoogheemraadschap Schieland & Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap Delfland. WS Aa en Maas, WS Amstel Gooi & Vecht, WS Brabantse Delta, WS De Dommel, WS Drents Overijsselse Delta, WS Fryslan, WS Hollandse Delta, WS Hunze en Aa's, WS Noorderzijlvest, WS Rijn & IJssel, WS Rivierenland, WS Scheldestromen, WS Vallei & Veluwe, WS Vechtstromen, Prov. Drenthe, prov. Flevoland, prov. Friesland, prov. Gelderland, prov. Groningen, prov. Limburg, prov. Noord-Brabant, prov. Noord-Holland, prov. Overijssel, prov. Utrecht, prov. Zuid-Holland, prov. Zeeland, Vitens NV, Waternet.

6 Financieel jaarverslag

RAVON werkt op non-profit basis: het behaalde negatieve resultaat van de jaarrekening wordt ten laste van de algemene reserve gebracht.

Stichting RAVON is als kleine stichting niet gehouden aan een accountantsverklaring (artikel 396, lid 1, BW2). De Raad van Toezicht van Stichting RAVON heeft Konings & Meeuwissen te Nijmegen opdracht gegeven om een beoordelingsverklaring uit te voeren. De door het bestuur en de Raad van Toezicht goedgekeurde jaarrekeningen worden ieder jaar gepubliceerd op de RAVON-website: www.ravon.nl/anbi.

Wilt u meer weten over de financiën, dan kunt u contact opnemen met RAVON: financien@ravon.nl of 024-7410600.

6.1 Omzet

De omzet van RAVON (inclusief FLORON-bureau) was in 2019: € 3.557.405 en in 2020: € 4.009.795. Het jaar 2019 werd afgesloten met een positief resultaat; 2020 is helaas met een negatief resultaat afgesloten.

6.2 Reserve

Het resultaat over het boekjaar 2018 is vastgesteld op € 98.138,- positief.
Het resultaat is volledig ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Het resultaat over het boekjaar 2019 is vastgesteld op € 77.678,- positief.
Het resultaat is volledig ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Het resultaat over het boekjaar 2020 is vastgesteld op - € 193.977 negatief.
Het resultaat is volledig ten laste van de algemene reserve gebracht.

Bijlage 1 Publicatielijst 2020

In deze lijst is alle ons bekende informatie opgenomen

INHOUDSOPGAVE

1. Artikelen
2. Rapporten
3. Stagerapporten
4. Boeken en tekstbijdragen aan boeken
5. RAVON-uitgaven
6. RAVON-stand
7. Radio en televisie
8. Tijdschriften en kranten
9. Digitale nieuwssites
10. Cursussen en workshops
11. Excursies
12. Presentaties en lezingen
13. Natuurplaza activiteiten
14. Overig

1. Artikelen

- Belletti, B. et al (51 auteurs!) waaronder Jeroen Tummers, 2020. More than one million barriers fragment Europe's rivers. *Nature* (588) 436-441.
- Berndsen, J., 2020. Fieldwork during the Corona Pandemic. *Progress Report Aug.2020*: 14-15
- Buijs, G.-J., Overleven in de modder. Gericht beheer voor de grote modderkruiper. *Visionair* 14(57):28-31. (Mick Vos)
- Calle, P., L. Calle, J. Kranenbarg & M. Dubbeldam, 2020 Zeeuwse vissen in beeld. *Vissenatlas Zeeland beschrijft 177 vissoorten*. *Visionair* 14(56);31-33.
- Gras, E. le, 2020 Gortdroge beken. Klimaatverandering bedreigt voortbestaan beekvissen. *Visionair* 14(57);4-7 (RAVON vermeld)
- Herder, J., J. Kranenbarg & A. Valentini, 2020 eDNA: game changer voor KRW-vismonitoring? *Visionair* 14 (56) :9-11
- Herder, J., 2020 Olijfgroene torpedo's. *Visionair* 14(56);22-23
- Janse, J., E. Schotsmans, M. Yokoyama, J.Chalifour, T.P.van Wagensveld, 2020. First record of the Stout Four-eyed Frog, *Pleurodema brachyops* (Cope 1869) on St. Martin. *IRCF Reptiles & Amphibians* 27(2): online preview
- Kranenbarg, J. 2020. Stand van zaken monitoring verspreiding zonnebaars en blauwband. *Kijk op Exoten* 9(2)#33:10-11
- Kurstjens, G., A. van Winden, M. Nijssen, C. van Thurnhout en M. Dorenbosch. 2020, Herstel van Natte overstromingsvlakten langs de Rijntakken. *H2O online*, 17-12-2020 ; 1-8.
- Lemmers, P., F. Spikmans en L. Vonk, 2020. De Marmerkreeft (*Procambarus virginalis*), een nieuwe
- Invasieve exoot in Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 109(12):260-266.
- Riemsdijk, I.van, R.P.J.H. Struijk, E. Pel, I.A.W. Janssen & B. Wielstra, 2020 Hybridisation complicates the conservation of *Natrix* snakes in the Netherlands. *Salamandra* 56(1):78-82
- Spikmans, F., P. Lemmers, H.J.M. op den Camp, G. van der Velde, R.S.E.W. Leuven & T.A. van Alen, 2020. Invasieve blauwband en *Sphaerothecum destruens* bedreigen inheemse visfauna . *De Levende Natuur* 121(3):81-85.
- Spitzen - van der Sluijs, A., T. Stark, T. DeJean, E. Verbrugghe, J. Herder, M. Gilbert, J. Janse, A. Martel, F. Pasmans & A. Valentini, 2020 Using environmental DNA for detection of *Batrachochytrium salamandrivorans* in natural water. *Environmental DNA* (doi.org/10.1002/edn3.86)
- Struijk, R.P.J.H, R. ter Harmsel, R. Laan & D.Park, 2020 Reproduction in an introduced population of *Elaphe schrenckii* (Strauch, 1873) in Eelde, the Netherlands. *Russian Journal of Herpetology* 27(6)325-333.

Wagensveld, T. van, S. van Staa & R. Butôt, 2020 Discovery of the Leeward Blindsnake, *Antillotyphlops geotomus* (Thomas, 1966), on St. Eustatius, Caribbean Netherlands. *Caribbean Herpetology* 69: 1-3.

Wagensveld, T. van, S. van Staa, R. Butôt 2020 Leeward Blindsnake: Native to St. Eustatius. *BioNew* 35: 3.

2. Rapporten

Berndsens, J., N. Brevé, J. Kranenbarg, S. Minekus, S. Nagtzaam en J. Tummers, 2020. Strandonderzoek knaakal. Handleiding voor het inventariseren van beschadigde vis langs de Boven-Rijn, Waal & Boven-Merwede. Stichting RAVON, Nijmegen en Sportvisserij Nederland, Bilthoven

Delft, J. van, A.W. Gmelig Meyling, L. Sparrius, J. Noordijk, B. Odé, K. van Vliet, A. van Kleunen, K. Veling, E. van Norren, M. van Woerkom & W. van Emmerik, 2020. Eindrapportage Signaleringsproject eoten 2019-2020. Stichting RAVON, Nijmegen

Goverse, E. 2020. Monitoring trekvis in het Noordzeekanaal en Ommelanden met kruisnet door vrijwilligers in 2020. Monitoring van diadrome vissen met focus op intrekende glasaal en driedoornige stekelbaars. Stichting RAVON, Nijmegen

Harmsel, R. ter, T.C. Schippers & M. Groen, 2020. ANLb beheermonitoring Friesland. Resultaten 2019. Stichting RAVON, Nijmegen

Harmsel, R. ter, T.C. Schippers, 2020 ANLb beleidsmonitoring amfibieën en vissen Gelderland in 2018. Stichting RAVON, Nijmegen

Harmsel, R. ter, M. Groen & T.C. Schippers, 2020 Beleidsmonitoring ANLb amfibieën en vissen Gelderland. Resultaten meetjaar 2019 en analyse 2016-2019. Stichting RAVON, Nijmegen

Leening, R. van & J.E. Herder, 2020. Padden.nu 2019- 200.000 amfibieën veilig naar de overkant. Stichting RAVON, Nijmegen

Spitzen- van der Sluijs, A.M., T. Stark, E. Goverse, J. Janse & N. Lambriks, 2020. Monitoring vuursalamander 2019. Stichting RAVON, Nijmegen

Wagensveld, T. van, R. van Leening, R. Struijk & J. van Delft, 2020. Reptielenslachtoffers op fietspaden Veluwe (Natura2000-gebied). Stichting RAVON i.o.v. provincie Gelderland.

3. Stagerapporten

Minekus, S. & S. Nagtzaam, 2020. Protocol beschadigde vis. Stichting RAVON Nijmegen & Sportvisserij Nederland, Bilthoven

Vane, L., 2020. The effect of global warming on the body length of amphibians in The Netherlands. HAS Hogeschool, 's Hertogenbosch.

4. Boeken en tekstbijdragen aan boeken

Farkas, V., R.ter Harmsel, 2020 Bijdrage over ringslang, hazelworm, knoflookpad én grote modderkruiper: Het andere dierenboek. KNNV

Kranenbarg, J., Meetprogramma Zoetwatervissen: waterbeheerders en vrijwilligers. Én: Spitzen, A., Een vondst van mondiaal belang. Én: Herder, J., E. Goverse, I. Janssen en T. Stark, Warm gevoel voor koudbloedige dieren. Én:

Goverse, E., R.van Westrienen, NEM in het buitenland. Allemaal In: Bink, R.J., O.M. Knol, T. van der Meij & M.C.A. van Aar (Reds.) (2020). Meten wat er leeft - De kracht van samenwerking in het Netwerk Ecologische Monitoring. Wageningen. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-special 1.

5. RAVON-uitgaven

Delft, J.J.C.W. van (eindredactie), 2020. Kijk op Exoten 29. Nieuwsbrief bij het Signaleringsproject Exoten. VOFF, KNNV & Sportvisserij Nederland in opdracht van Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit), februari 2020.

Delft, J.J.C.W. van (eindredactie), 2020. Kijk op Exoten 30. Nieuwsbrief bij het Signaleringsproject Exoten. VOFF, KNNV & Sportvisserij Nederland in opdracht van Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit), april 2020.

Delft, J.J.C.W. van (eindredactie), 2020. Kijk op Exoten 31. Nieuwsbrief bij het Signaleringsproject Exoten. VOFF, KNNV & Sportvisserij Nederland in opdracht van Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit), juni 2020.

Delft, J.J.C.W. van (eindredactie), 2020. Kijk op Exoten 32. Nieuwsbrief bij het Signaleringsproject Exoten. VOFF, KNNV & Sportvisserij Nederland in opdracht van Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit), september 2020.

Delft, J.J.C.W. van (eindredactie), 2020. Kijk op Exoten 33. Nieuwsbrief bij het Signaleringsproject Exoten. VOFF, KNNV & Sportvisserij Nederland in opdracht van Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit), december 2020.

6. RAVON-stand

De RAVON-stand is in 2020 vanwege het beperkte aantal events door de coronapandemie slechts tweemaal ingezet.

29-02-2020 Genootschapsdag Natuurhistorisch Genootschap Limburg (Roermond)

07-05-2020 Vlinderstichting Dag

7. Radio en televisie

Een overzicht van alle bij ons bekende uitingen op radio en televisie door en over RAVON in 2020.

27-03-2020	Vroege Vogels TV. Ooijpolder. Item over een habitatgeschiktheidsindex voor de kamsalamander. (Wilbert Bosman)
17-05-2020	nporadio1.nl. Vroege vogels. Altijd thuis: schildpadden. Jelger Herder
22-05-2020	VroegeVogelsTV. Parende ringslangen langs Wagenings fietspad. Rémon ter Harnsel
24-05-2020	nporadio1.nl/vroegevogels. Glasaaltjes tellen langs de Nederlandse kust. Maurice Kooiman
05-06-2020	nporadio1.nl/vroegevogels. Goudvis niet zo onschuldig als-ie lijkt. Frank Spikmans
07-06-2020	nos.nl. Onschuldige goudvis verstoort natuurlijk evenwicht. Frank Spikmans
14-06-2020	nporadio1.nl/vroegevogels. Vissen in Zeeland. Mick Vos
26-06-2020	omroepbergendal.nl/radio/programmering/kiekdor. Zo signaleer je zieke en dode reptielen en amfibieën. Annemarieke Spitzen
26-06-2020	rtvdrenthe.nl. 'Tafeltje dekje' in Eelde voor Russische rattenslangen. Richard Struijk
29-06-2020	pijnacker-nootdorp.tv. Workshop Zomersnoei. RAVON
07-07-2020	hartvannederland.nl, Waar komt die meterslange stierslang in de Haagse duinen toch vandaan? Richard Struijk
12-07-2020	nporadio1.nl, Worden de Haagse Duinen overspoeld met stierslangen? Richad Struijk
02-08-2020	nporadio1.nl, Grootste stinkers van Nederland: de ringslang. Tim van Wagensveld
03-08-2020	ad.nl, Zoetwatervissen steeds zeldzamer. Mick Vos
06-09-2020	nporadio1, nl, Meerval bezig aan flinke opmars: plaag of niet? Frank Spikmans

20-09-2020	nporadio1.nl, Dit zijn de grootste stinkers in Nederlandse natuur. Tim van Wagenveld
01-10-2020	VroegeVogelsTV, Snorkelen in kraakhelder water. Arthur de Bruin
01-10-2020	VroegeVogelsTV, Op zoek naar heikikkers en ringslangen. Edo Goverse
30-10-2020	VroegeVogelsTV, Zandhagedis voelt zich goed in de Schoorlse Duinen. Rémon ter Harmsel
05-11-2020	Omroep Zeeland radio, Lederschildpad uit Oosterschelde dood aangespoeld in Denemarken. Edo Goverse
08-11-2020	nporadio1.nl, De lederschildpad; één van de grootste schildpadden ter wereld. Edo Goverse.
20-12-2020	bnnvara.nl/vroegevogels. Balans van RAVON. Jelger Herder

8. Tijdschriften en kranten

Een overzicht van alle bij ons bekende uitingen in tijdschriften en kranten door en over RAVON in 2020.

26-02-2020	De Telegraaf, Salamanders op pad. Amfibietjes door warme winter al vroeg op vrijersvoeten. Raymond Creemers
02-2020	Vakblad natuur bos en landschap. Bestrijd tijdig invasieve exotische dieren in uw terrein.
03-2020	Vakblad natuur bos en landschap. RAVON roept op padden en kikkers met herpes te melden.
Mei/juni 2020	Roots, Dit dier kwam met veel moeite uit het afvoerputje van onze douche. Wat is het en hoe komt het daar? Jelger Herder
Juli/aug 2020	Roots, Wat gebeurt er met de voortplanting van kikkers wanneer de geboortepoel opgedroogd is? Jelger Herder
Aug.2020	Visblad, Kijk op exoten, Frank Spikmans
03-09-2020	De Gelderlander, De kikkers van de Hatertse Vennen snakken naar water. Annemarieke Spitzen
Sept. 2020	Roots, Welke hagedissoort fotografeerde ik in de Amsterdamse Waterleidingduinen? Jelger Herder
Sept. 2020	Roots, Vijf hotspots muurhagedis. Frank Spikmans
Herfst 2020	Schouwen-Duiveland, Vispassages: een laatste strohalm voor de glasaaltjes. RAVON
Herfst 2020	Be one with nature (WWF), Power to the paling. RAVON
11-11-2020	Panorama, Op slangen-safari in de Haagse duinen. Wat doet de Amerikaanse stierslang hier? Richard Struijk

Dec. 2020	Roots, Deze boomkikker heeft één oog. Kan hij daarmee overleven? Jelger Herder
Dec. 2020	Visionair, Haar op de scharen. De wolhandkrab is here to stay. Martijn Dorenbosch
Dec. 2020	Visionair, Van IJmuiden naar Amsterdam. Samenwerken rond vis in het Noordzeekanaal en Ommelanden. RAVON
Dec. 2020	Visionair, Grondelende grondels. Jelger Herder

9. Digitale nieuwssites

Een overzicht van alle bij ons bekende online uitingen in tijdschriften en kranten door en over RAVON in 2020.

01-01-2020	naturetoday.com, Biodiversiteitsdata gaan over veel meer dan statistiek alleen. Sander Turnhout
15-01-2020	naturetoday.com, Groene kikkers; een gevalletje yin en yang. Raymond Creemers
27-01-2020	gelderlander.nl, Het raadsel van de geknakte paling in de Waal: 'Misschien is er een link met laagwater'. Niels Brevé
05-02-2020	nos.nl Januari 2020 Wereldwijd warmste ooit gemeten, natuur in de war. RAVON
12-02-2020	naturetoday.com, Salamandertrek start vroeg dit jaar. Raymond Creemers
19-02-2020	naturetoday.com, Daadkracht kabinet tegen stikstof ontbreekt. Aard probleem dringt niet door. Rob van Westrienen
21-02-2020	naturetoday.com, Amfibieëntrek in februari al gestart. Jelger Herder en Rolf van Leeningen
23-02-2020	naturetoday.com, Meer ambitie nodig om paling te redden. Christine Absil en Martijn Schiphouwer.
26-02-2020	naturetoday.com, Schenking maakt 'kennisboost' mogelijk voor tienduizenden natuurvrijwilligers. Rob van Westrienen
26-02-2020	naturetoday.com, Nieuw virus-alert: padden en kikkers met herpes. Tariq Stark en Annemarieke Spitzen- van der Sluijs
04-03-2020	naturetoday.com, Oproep aan minister: zwak Kaderrichtlijn Water niet af. RAVON
11-03-2020	naturetoday.com, Steeds vroegere voortplanting bruine kikker door mildere winters. Raymond Creemers

16-03-2020	naturetoday.com, Onverhoopt thuis met de kinderen? Hier 10 Corona-proof tips om de natuur in te gaan!
23-03-2020	voxweb.nl, Natuur en klimaat profiteren van de coronacrisis. Martijn Dorenbosch
25-03-2020	naturetoday.com, Waterschildpadden in een koud kikkerlandje. Naomi Lambrixx en Richard Struijk
27-03-2020	naturetoday.com, Track & trace aaltjes in het IJsselmeer. Martijn Schiphouwer en Maurice Kooiman
01-04-2020	naturetoday.com, De slangenschimmelqueeste, Tariq Stark en Annemarieke Spitzten-van der Sluijs
08-04-2020	naturetoday.com, Een vampier in het water: de rivierprik in de Grift. Jeroen Tummers
14-04-2020	noordhollandsdagblad.nl, Wachten op blauwe glasalen. Fabian Smith en Thomas Kroon
15-04-2020	naturetoday.com, Een ziek of dood amfibie: wat nu? Annemarieke Spitzten en Maarten Gilbert
16-04-2020	naturetoday.com, Vrijwilligers gezocht voor oplossen knakaalmysterie. Jesper Berndsen
17-04-2020	naturetoday.com, Mysterieuze blinde slang ontdekt op Sint Eustatius. Tim van Wagenveld, Sander van Staa en Jeroen van Delft
22-04-2020	naturetoday.com, Nieuwe methode ontwikkeld om salamanderschimmel te vinden. Annemarieke Spitzten, Maarten Gilbert, Tariq Stark en Jelger Herder
27-04-2020	nrc.nl, Nederlandse salamanders lijden onder een schimmelziekte. Annemarieke Spitzten
28-04-2020	noorderkrant.nl, Inzicht krijgen in trekvisser bij Noordpolderzijl. RAVON
29-04-2020	bd.nl, Waar is die kleine modderkruiper? Dáár is die kleine modderkruiper. Mick Vos
11-05-2020	naturetoday.com, Droogtecrisis funest voor bedreigde fauna: stikstofmaatregelen deel van oplossing? Martijn Dorenbosch en Kars Veling.
17-05-2020	tubantia.nl, De kleine beekprik vecht in droge tijden voor zijn leven in Oost-Nederland. RAVON
20-05-2020	naturetoday.com, Maatregelen laten effect zien: glasaaltjes zwemmen door in Scheveningen.
30-05-2020	omroepgelderland.nl, Massale vissterfte verwacht door droogte. Martijn Dorenbosch
04-06-2020	weeronline.nl, Vissen sterven massaal door droogte. Martijn Dorenbosch

- 07-06-2020 naturetoday.com, Zo signaleer je zieke en dode reptielen en amfibieën. Annemarieke Spitzen, Maarten Gilbert & Tariq Stark
- 07-06-2020 parool.nl, Amsterdam is een stad vol slangen, in de zomer zijn het er zelfs duizenden. Ingo Janssen
- 09-06-2020 regiotvtiel.nl, Sportvissers paraat om vissen op het droge te redden. RAVON
- 11-06-2020 naturetoday.com, Een kwartier langs de rivier. RAVON
- 14-06-2020 vistv.nl, Glasaalonderzoek IJsselmeer. Martijn Schiphouwer
- 16-06-2020 bnnvara.nl/vroegevogels. Bioblitz: tel in een dag zoveel mogelijk soorten in je tuin. RAVON
- 17-06-2020 naturetoday.com, Bioblitz- Vierentwintig uur tellen voor de wetenschap. RAVON
- 17-06-2020 naturetoday.com, Fryske ringslang gezocht! Tariq Stark & Tessa Mulder
- 17-06-2020 lc.nl/friesland. Ravon zoekt ringslang in Noord-Friesland. RAVON
- 19-06-2020 naturetoday.com, De eerste jonge levendbarende hagedis extreem vroeg dit jaar. Jelger Herder & Raymond Creemers
- 19-06-2020 rd.nl. Jaarrond Tuintelling organiseert Bioblitz. RAVON
- 22-06-2020 naturetoday.com Tuinbezitters tellen bijna 3.000 soorten in 24 uur. RAVON
- 24-06-2020 destentor.nl. Mervin ontdekt zeldzaam salamandertje uit de Alpen op de Holterberg: 'Het zijn prachtige mini-krokodilletjes'. RAVON
- 24-06-2020 tubantia.nl. Unieke salamanders gevonden op de Holterberg. Raymond Creemers
- 24-06-2020 holtensnieuws.nl. Alpenwatersalamanders op de Holterberg. Raymond Creemers
- 26-06-2020 groeneruimte.nl. Natuurorganisaties willen herijking van Gelders waterbeleid. RAVON
- 02-07-2020 naturetoday.com. Aziatische modderkruiper blijkt andere soort, problemen voor grote Modderkruiper? Jelger Herder & Frank Spikmans
- 05-07-2020 ad.nl, Slangen veroveren Haagse duinen: 'Het is schrikken als je er een ziet. Ze zijn stevig en zo dik als een arm'. Richard Struijk
- 07-07-2020 naturetoday.com, Ministerie vraagt om nieuwe rechtszaken met wetsvoorstel stikstof. Sander Turnhout
- 07-07-2020 naturetoday.com, Kaukasische dwerggrondel negeert lockdown en vestigt zich in Nederland. Sanne Ploegaert, Mick Vos, Jelger Herder, Frank Spikmans & Mark Groen
- 08-07-2020 rd.nl, Vanuit de Zwarte Zee opgerukt naar Nederland: de Kaukasische dwerggrondel. RAVON
- 12-07-2020 hartvanlansingerland.nl, Mooie rare salamander. Jelger Herder

- 22-07-2020 naturetoday.com, Dikke dames in het zonnetje. Raymond Creemers
- 26-07-2020 hartvanlansingerland.nl, Naar vissen kijken. Jelger Herder
- 29-07-2020 omroepgelderland.nl én regiovtiel.nl, 'Uitgestorven' vis zwemt weer door onze provincie. Martijn Schiphouwer
- 10-08-2020 omroepgelderland.nl / RegioTVTiel.nl, Zandzakken ingezet tegen extreme droogte op Veluwe.
- 11-08-2020 lc.nl, Elk dier is de moeite waard voor 'Bert Natuur'
- 21-08-2020 naturetoday.com, Zandhagedis Leopold: baas van de Buurt. Raymond Creemers
- 24-08-2020 omroepgelderland.nl, Meerval in opmars, maar van 'plaag' geen sprake. Frank Spikmans
- 31-08-2020 rd.nl, Onder water bruist een verborgen wereld. Arthur de Bruin & Matthijs de Vos
- 02-09-2020 sovon.nl, Help! Wat te doen met een ziek of dood amfibie of reptiel? Annemarieke Spitzen
- 03-09-2020 gelderlander.nl, Kikkers Hatertse en Overasseltse Vennen snakken naar water. Annemarieke Spitzen
- 03-09-2020 naturetoday.com, De natuur viert feest. Vier jij mee?
- 04-09-2020 naturetoday.com, Zonnebaars: moordenaar of dokter?
- 08-09-2020 naturetoday.com, Zeer bedreigde Antilliaanse leguaan geboren in Blijdorp. Tim van Wagensveld
- 10-09-2020 dl.nl, Inloopbijeenkomst over aanpak wateroverlast en bescherming vuursalamander rond Bunderbos.
- 10-09-2020 ad.nl, Deze zeldzame heikikker op voormalige vuilstort in Montfoort moet wijken voor zonnepark. Jelger Herder & Jöran Janse
- 11-09-2020 ed.nl, Fietspaden dodelijk obstakels voor gladde slang op de Cartierheide. Arnold van Rijsewijk
- 12-09-2020 ed.nl, Aandacht in Eersel voor een nauwelijks zichtbaar reptiel: de gladde slang. Jos Vroegdijk (vrijwilliger RAVON)
- 22-09-2020 ad.nl, Palingsupporters naar Hoek van Holland voor Nationale Paling Uitzwaaidag.
- 22-09-2020 gorssel.nl, Dodelijke schimmel bedreigt salamanders.
- 23-09-2020 bd.nl, Strijd om Koningshoeven duurt voort, maar de Franse muurhagedis komt niets tekort.
- 24-09-2020 ad.nl, Palingfans zwaaien bedreigde vis uit bij Hoek van Holland: 'Hij verdient even veel aandacht als de panda'. Martijn Schiphouwer

- 24-09-2020 wos.nl, Natuurorganisaties zwaaien de paling uit.
- 24-09-2020 steenwijkercourant.nl, Kamsalamander geniet van poelen in Steenwijkerland.
- 25-09-2020 nrc.nl, Iedereen op zijn knieën om dieren te tellen in de tuin.
- 28-09-2020 naturetoday.com, Lederschildpad in de Oosterschelde. Edo Goverse & Raymond Creemers
- 28-09-2020 drachtstercourant.nl, Belangrijk kerngebied ringslang bij Beesterzwaag.
- 01-10-2020 volkskrant.nl, Opinie: Nederland doet te weinig tegen massa-extinctie. Rob van Westrienen
- 08-10-2020 naturetoday.com, Zeven redenen om nu de palingpetitie te tekenen. Jeroen van Riet
- 07-10-2020 ad.nl, Paling met uitsterven bedreigd: hij heeft de pech niet zo knuffelbaar te zijn als een panda. Jeroen van Riet
- 10-10-2020 dutchnews.nl, Heal the eel: Dutch organisations launch petition to save the threatened fish. Jeroen van Riet
- 14-10-2020 detoren.net, Unieke informative- en zithoek bij faunapassage De Pollen.
- 14-10-2020 naturetoday.com, Wie kent de hazelworm nog? Zoek mee! Jeroen van Delft & Richard Struijk
- 17-10-2020 naturetoday.com, Meer gevarieerde biodiversiteit langs natuurvriendelijke oevers.
- 22-10-2020 biojournaal.nl, “EU blokkeert transitie naar duurzame landbouw”
- 22-10-2020 #VotethisCAPdown: trek voorstel Europese landbouwsubsidies in. SoortenNL
- 24-10-2020 rijmond.nl, Help, de paling wordt bedreigd!
- 24-10-2020 wos.nl, Het gaat slecht met de paling, maar hij vliegt nog wel de viswinkels uit.
- 28-10-2020 naturetoday.com, Jonge vissen passeren Haringvlietdam: werpt kier eerste vruchten af? Mick Vos, Maurice Kooiman, Sanne Ploegaert en Jeroen van Riet
- 29-10-2020 sportvisserijnederland.nl, Power tot he paling – teken de petitie (video)
- 30-10-2020 vismagazine.nl, ICES: meer maatregelen nodig om de paling te redden.
- 02-11-2020 naturetoday.com, Rapport ICES: slecht nieuws voor de paling. Jeroen van Riet
- 04-11-2020 natureroday.com, Unieke videoserie neemt je mee naar de kraamkamers van de Zuid-Hollandse delta. Sanne Ploegaert, Jeroen van Riet, Mick Vos en Max van Gils
- 04-11-2020 panorama.nl, Op slangensafari in de Haagse duinen – wat doet de Amerikaanse stierslang hier? Richard Struijk

07-11-2020	naturetoday.com, Online dag voor alle vogelaars.
10-11-2020	groeneruimte.nl, Natuurorganisaties bepleiten een natuurvriendelijker GLB.
10-11-2020	agriholland.nl, Natuurorganisaties bepleiten een natuurvriendelijker GLB.
11-11-2020	naturetoday.com, RAVON-dag 2020: webinar voor vrijwilligers. Jeroen van Riet
11-11-2020	naturetoday.com, Meerderheid Nederlanders weet niet dat paling dreigt te verdwijnen. Jeroen van Riet
14-11-2020	groenebuurten.nl, RAVON dag 14 november online.
15-11-2020	wos.nl, Natuuronderzoeker Lars (16) wint prijs.
19-11-2020	naturetoday.com, Een glimp van de zee in het zoete Haringvliet (video). Jeroen van Riet, Sanne Ploegaert, Mick Vos en Max van Gils
15-12-2020	naturetoday.com, Hoe gaat het met de reptielen, amfibieën en vissen in Nederland? Jelger Herder & Jeroen van Delft
17-12-2020	h2owaternetwerk.nl, Herstel van natte overstromingsvlakten langs de Rijntakken. Martijn Dorenbosch
18-12-2020	naturetoday.com, Glasaalmonitoring 2021: vrijwilligers gezocht voor behoud van de paling. Maurice Kooiman, Mick Vos, Edo Goverse, Iwan Hoving, Fabian Smith, Sanne Ploegaert, Jeroen van Riet en Martijn Schiphouwer
22-12-2020	omroepgelderland.nl, Vrees voor meer platgereden beschermde hagedissen in Groesbeek. Raymond Creemers
23-12-2020	trouw.nl, Voor een beetje stroom vermalen we vis tot sushi. RAVON
26-12-2020	hartvanlansingerland.nl, Schildpadden kunnen goed tegen de kou. Jelger Herder
28-12-2020	groeneruimte.nl, Kansen voor herstel van natte overstromingsvlakten langs de Rijntakken. Oa, Martijn Dorenbosch
28-12-2020	destentor.nl, De kamsalamander en knoflookpad krijgen menselijke hulp in de Kop van Overijssel. RAVON
28-12-2020	grootrijswijk.nl, Natuurcafé met thema Vogels in de winter. RAVON

10. Cursussen en workshops

Vanwege de corona pandemie is in 2020 een groot aantal cursussen en workshops geannuleerd. Tijdens de RAVON dag in 2020 zijn er door Mick Vos en Jeroen van Delft wel digitale basiscursussen herkenning salamanders, slangen en vissen verzorgd. Deze werden erg goed bezocht met tussen de 300-400 deelnemers per cursus.

Verder:

Symposium 'Naar een biodivers agrarisch landschap'. Datum & tijd: 17-6-2020 13:00 - 14:40.

Flora en faunacongres : Hoe blus je een heidebrand? Datum & tijd: 23-1-2020 09:30 - 17:30.
<https://www.ravon.nl/Agenda/ArticleID/418/ArtMID/1500/preview/true>

Symposium: Over de (on)mogelijkheden van citizen science voor het monitoren van insecten 9 januari <https://www.ravon.nl/Actueel/Agenda/symposium-citizenscienceinsecten>

11. Excursies

In verband met de corona pandemie was het aantal excursies in 2020 beperkt.

- 07-03-2020 Broeihopen omzetten - extra gezinsochtend.
- 21-03-2020 Broeihopen omzetten Nieuw Wulven.
- 28-03-2020 Broeihopen omzetten Nieuw Wulven.
- 18-07-2020 Vissafari Bommelerwaard oost bij Slot Loevestein.
- 25-07-2020 Amfibie en visexcursie Bommelerwaard west bij Slot Loevestein.
- 12-09-2020 Reptielen zoeken op de Hoorneboegse Heide excursie.
- 29-09-2020 Op zoek naar de grote modderkruiper, Ochten.

12. Presentaties en lezingen

Delft, J. van, R. Foppen & R. Leuven, 2020. Controverses en emoties rond exotische vogels en een amfibie. Van Vondelparkpapegaai tot Amerikaanse stierkikker. Flora- en faunacongres 'Hoe blus je een heidebrand?' SoortenNL en Radboud Universiteit. Nijmegen, 23 januari 2020.

13. Natuurplaza activiteiten

23-01-2020 Flora en faunacongres : Hoe blus je een heidebrand?

14. Overig

- 26-07-2020 Infopaneel Faunapassage De Pollen, Foto's Jelger Herder
- 28-07-2020 RAVON vermeld in : Scholten, W., A.F.M. Scholvinck, S. van Ewijk & P. Dieren. Open science op de oever – Publieke betrokkenheid bij onderzoek naar waterkwaliteit. Rathenau Instituut (2020). Den Haag. Jan Kranenburg
- 08-09-2020 facebook, Provincie Limburg, Samen aan de slag tegen wateroverlast in Geulle. Naomi Lambrixx
- 10-2020 Vermelding RAVON in rapport: First Action Plan for the European Sturgeon (Acipenser sturio) for the Lower Rhine. Paving the way towards a reintroduction and restoration of the European Sturgeon 2020-2030
- 04-11-2020 youtube.com, Een Zegen in de Delta aflevering 1: Vissen met een zegen. Sanne Ploegaert, Mick Vos, Max van Gils, Maurice Kooiman & Jeroen van Riet
- 19-11-2020 youtube.com, Een Zegen in de Delta aflevering 2: Zeevissen in zoet water. Sanne Ploegaert, Mick Vos, Max van Gils, Maurice Kooiman & Jeroen van Riet
- 24-12-2020 youtube.com, Een Zegen in de Delta aflevering 3: De zoute kant van het Haringvliet. Sanne Ploegaert, Mick Vos, Max van Gils, Maurice Kooiman & Jeroen van Riet
- 15-12-2020 Bijdragen aan Jubileumnummer Nieuwsbrief Geelbuikvuurpad \ Vroedmeesterpad. Goverse, E. & N. Lambrixx